Miesięczny
Indeks
Koniunktury

SIERPIEŃ 2023

WARSZAWA

MIK

Miesięczny Indeks Koniunktury

sierpień 2023

Polski Instytut Ekonomiczny

BGK
BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

Prezentujemy wyniki badań koniunktury przeprowadzonych wśród polskich przedsiębiorstw w dniu 1.08.2023 r. przez Polski Instytut Ekonomiczny i Bank Gospodarstwa Krajowego.

Wyniki posłużyły do wyznaczenia poziomu Miesięcznego Indeksu Koniunktury (MIK) dla wszystkich przedsiębiorstw oraz w grupach wyznaczonych przez wielkość (liczba zatrudnionych) i branżę reprezentowaną przez przedsiębiorstwa.

Prezentujemy też odpowiedzi przedsiębiorców oceniające bariery prowadzenia działalności oraz dostępność do zewnętrznych źródeł finansowania. Pytanie, które zadaliśmy dodatkowo tym razem dotyczyło wyzwań współczesnych przedsiębiorców z perspektywy Miltona Friedmana oraz Eda Freemana. Zapytaliśmy, na ile dążenie do zysku stanowi główny motor napędowy firmy, a na ile o strategiach biznesowych decydują inne czynniki. Szczegółowe wyniki badań ankietowych z bieżącego i poprzednich odczytów prezentujemy na wykresach na końcu opracowania.

Sierpniowy MIK = 96,0

MIK zestawienie comiesięczne

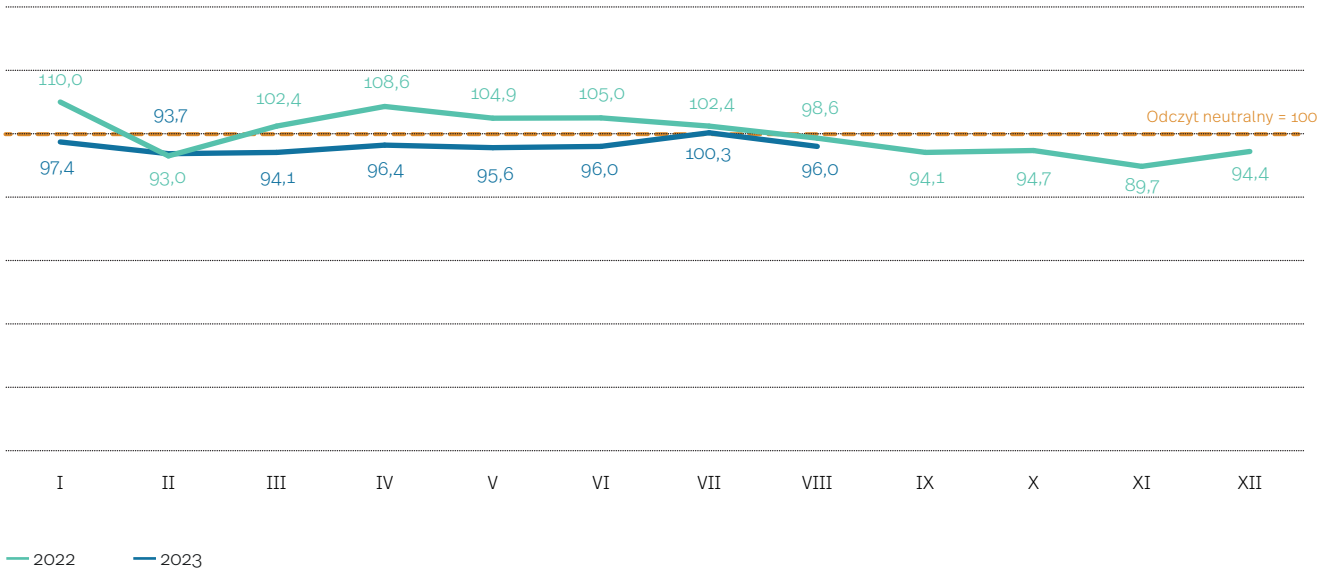

Sierpniowy Miesięczny Indeks Koniunktury, po dwóch kolejnych miesiącach wzrostu, spadł m/m o 4,3 pkt. i powrócił do poziomu 96,0 pkt., notowanego w czerwcu br. Oznacza to ponownie przewagę negatywnych nastrojów przedsiębiorców. Sierpniowy odczyt MIK jest niższy o 4,3 pkt. od najwyższej tegorocznej wartości odnotowanej w lipcu (100,3 pkt.) i wyższy o 2,3 pkt. od najniższej jego wartości w tym roku, odnotowanej w lutym (93,7 pkt.). Pozostaje jednak o 2,6 pkt. niższy od ubiegłorocznego odczytu sierpniowego (98,6 pkt.), który również odzwierciedlał negatywną ocenę koniunktury w polskiej gospodarce.

O pogorszeniu wyniku MIK w sierpniowym odczycie zadecydowały spadki ocen m/m prawie wszystkich komponentów, a w największym stopniu dla liczby nowych zamówień i inwestycji. Jedynie komponent płynności finansowej i wynagrodzeń mają wartości wskaźników powyżej poziomu neutralnego (100,0).

MIK według komponentów

W obecnym odczycie tylko dwa komponenty MIK znalazły się powyżej poziomu neutralnego. Chodzi o płynność finansową (127,6 pkt.; wzrost m/m o 12,3 pkt.) i wynagrodzenia (109,2 pkt.; spadek m/m o 6,9 pkt.). Dane pokazują, że mimo stosunkowo dobrej kondycji ekonomicznej firm, obniża się ich gotowość do podnoszenia wynagrodzeń pracowników.

Niepokoją niskie odczyty MIK w sierpniu dotyczące liczby nowych zamówień (81,0 pkt.; spadek m/m o 11,7 pkt.) oraz wartości sprzedaży (84,1 pkt.; spadek m/m o 7,5 pkt.). W obu przypadkach wartości tych komponentów w br. nie przekroczyły wartości neutralnej. Także wartość wskaźnika zatrudnienia (99,5 pkt.) spadła poniżej poziomu neutralnego. Jest to po styczniu (96,7 pkt.) drugi najniższy w br. odczyt wskaźnika zatrudnienia.

Utrzymuje się niska wartość wskaźnika inwestycji (76,3 pkt.; spadek o 10,5 pkt.). Jest ona o 6,0 pkt. wyższa od najniższej wartości w br., odnotowanej w czerwcu.

W sierpniowym odczycie wartości niemal wszystkich komponentów MIK są niższe r/r. Wyjątkiem jest wskaźnik płynności finansowej (wzrost o 13,2 pkt.).

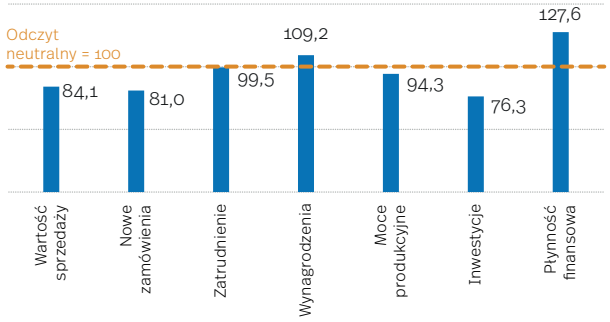

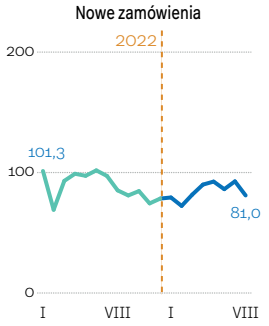

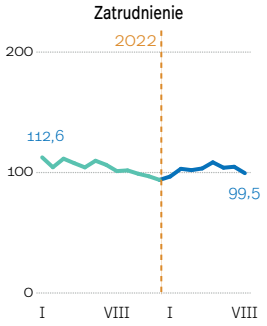

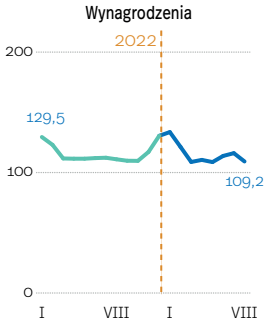

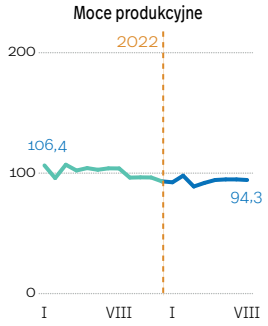

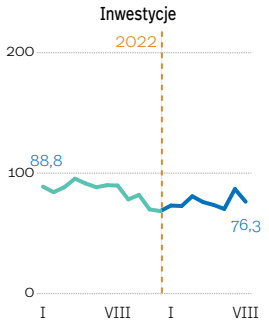

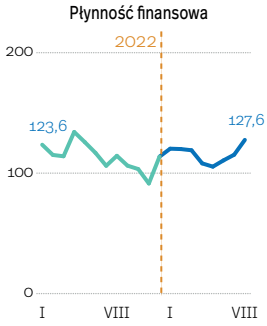

MIK według wielkości przedsiębiorstw

W sierpniowym odczycie pozytywne nastroje przeważają jedynie wśród dużych przedsiębiorstw (108,3 pkt.), mimo odnotowanego spadku m/m o 9,3 pkt. Nastroje negatywne przeważają w firmach średnich (92,4 pkt.), małych (92,8 pkt.) oraz mikro (90,4 pkt.). Średnie oraz małe firmy odnotowały spadek wartości indeksu m/m (odpowiednio o 9,0 pkt. i 1,4 pkt.). Na poprawę wskaźnika m/m w mikroprzedsiębiorstwach (o 1,7 pkt.) wpłynął nieco większy niż w poprzednim miesiącu odsetek firm wskazujących na wzrost wartości sprzedaży, na liczbę nowych zamówień, a także na lepszą płynność finansową.

Poziomy MIK w średnich, małych oraz mikro przedsiębiorstwach zmalały r/r. Największy spadek odnotowały średnie firmy (o 9,4 pkt.), zaś najmniejszy mikro (o 1,7 pkt.). Jedynie duże przedsiębiorstwa odnotowały wzrost r/r o 8,8 pkt.

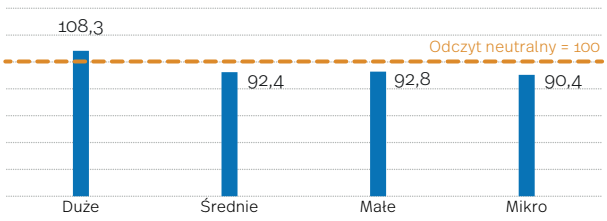

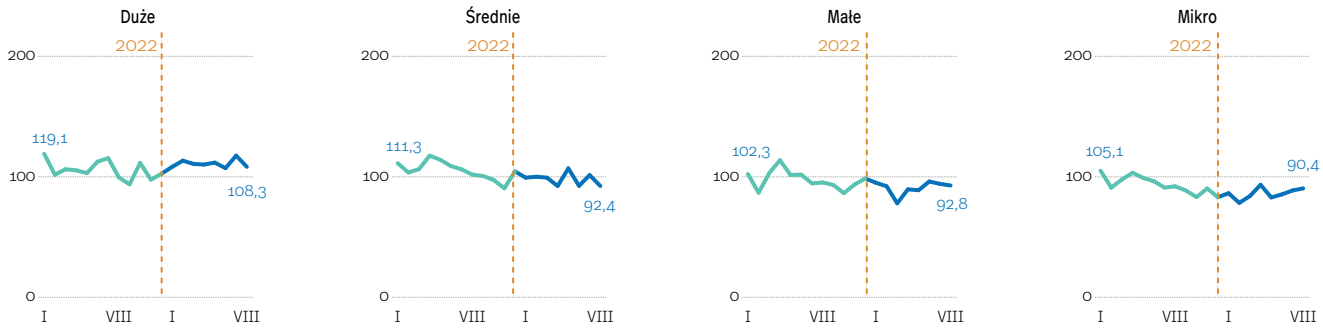

MIK według branż

Sierpniowy odczyt wskazuje na przewagę nastrojów pozytywnych w budownictwie oraz w produkcji (po 105,2 pkt.), zaś negatywnych w branży TSL (95,3 pkt.), handlowej (94,6 pkt.) oraz usługowej (93,8 pkt.). Firmy budowlane oraz produkcyjne odnotowały wzrost wartości wskaźnika m/m (odpowiednio o 3,4 pkt. oraz 1,4 pkt.). Wzrost wartości MIK dla przedsiębiorstw budowlanych wynikał głównie z większego udziału, niż w poprzednim miesiącu, przedsiębiorstw ze wzrostem wartości sprzedaży oraz liczby nowych zamówień. Największy spadek MIK m/m odnotowały firmy handlowe (o 12,9 pkt.), a najmniejszy branża TSL (o 2,7 pkt.). Pogorszenie nastrojów w branży handlowej wynika ze wzrostu m/m odsetka firm, które wskazywały na spadek wartości sprzedaży oraz liczby nowych zamówień, a także na brak inwestycji w aktywa materialne i niematerialne.

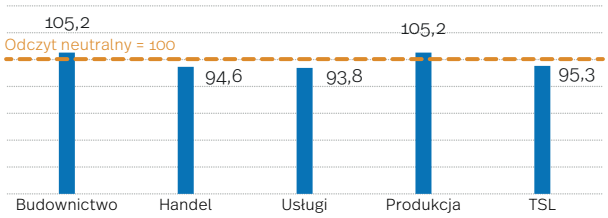

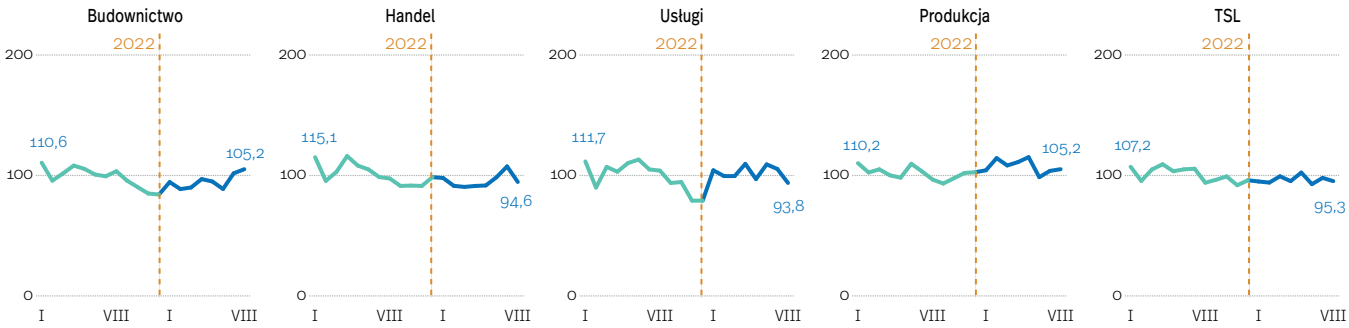

Komentarz PIE

Maciej Miniszewski
Zespół Klimatu i Energii PIE

Wskaźnik MIK po jednym miesiącu wrócił do wartości poniżej poziomu neutralnego, co sugeruje pogorszenie nastrojów przedsiębiorstw. Największe spadki zaobserwowaliśmy w handlu i usługach, w związku ze spadkiem wartości sprzedaży i liczby nowych zamówień – cztery na dziesięć firm usługowych i handlowych raportowały spadek w ujęciu miesięcznym. Doniesienia o słabości popytu potwierdzają również dane wskaźnika PMI dla przemysłu w strefie euro i w Polsce. S&P Global podało, że liczba nowych zamówień eksportowych w Polsce spadła najbardziej od maja 2020 r., kiedy to rozpoczęła się pierwsza fala pandemii COVID-19.

Największą poprawę nastrojów odnotowano w budownictwie. Może być to efekt stabilizacji cen materiałów budowlanych, których wzrost był wskazywany jako jedna z głównych barier w ankiecie GUS oraz prognozowany wzrost popytu, związany z rosnącym zainteresowaniem programem „Bezpieczny kredyt 2%". **W najnowszym badaniu wzrosła również wartość MIK dla firm produkcyjnych, j**ednak dalej co trzecia firma raportowała spadki wartości sprzedaży i liczby nowych zamówień w ujęciu miesięcznym. Co więcej, ostatnie dane o zużyciu energii elektrycznej w czerwcu br. były najniższe od twardego *lockdownu* podczas pierwszej fali pandemii, co z jednej strony jest efektem oszczędności i wzrostu inwestycji w energetyczną niezależność odbiorców, ale z drugiej – efektem spowolnienia w przemyśle.

Jednym z powodów redukcji zużycia energii elektrycznej były jej wysokie koszty. Dalej prawie 6 na 10 firm uważa wysokie rachunki za energię za jedną z największych barier prowadzenia działalności (więcej przedsiębiorstw zaznaczyło niepewność sytuacji gospodarczej i koszty pracownicze – po 66 proc.). Zakładamy, że z powodu wysokich cen węgla i praw do emisji CO_2 ewentualne spadki cen energii elektrycznej w przyszłości mogą być ograniczone.

Comiesięczny monitoring nastrojów polskich przedsiębiorstw w sierpniu 2023 r. – wybrane wyniki badań ankietowych (w proc. odpowiedzi)

Proszę ocenić znaczenie poszczególnych barier w działalności Państwa przedsiębiorstwa. Ocenę proszę podać w skali 5-stopniowej, gdzie 1 oznacza bardzo małe znaczenie, a 5 – bardzo duże znaczenie, 0 – bariera nie występuje ze względu na specyfikę firmy.

W sierpniu główne bariery utrudniające działalność firmom to rosnące koszty pracownicze, na które wskazało 66 proc. badanych (spadek o 5 pkt. proc. m/m) oraz **niepewność sytuacji gospodarczej** (66 proc., spadek o 6 pkt. proc. m/m). Od kilku miesięcy są to dwa główne problemy wymieniane przez przedsiębiorców. Nieco mniej firm narzekało na rosnące ceny energii (58 proc., spadek o 3 pkt. proc. m/m) oraz niedostępność pracowników (48 proc., spadek o 3 pkt. proc. m/m). Zauważalny jest spadek uciążliwości zatorów płatniczych (39 proc., spadek o 8 pkt. proc. m/m). Firmy nieco rzadziej skarżą się też na rosnące koszty finansowania zewnętrznego (32 proc., spadek o 5 pkt. proc. m/m) i niedostępność produktów (21 proc., spadek o 3 pkt. proc. m/m).

Branżą, która szczególnie mocno narzekała na uciążliwość barier prowadzenia działalności było TSL. Firmy działające w tej branży częściej niż inne skarżyły się na rosnące koszty pracownicze (74 proc.), niedostępność pracowników (54 proc.) i zatory płatnicze (50 proc.). Wyróżnia się też branża produkcyjna, której przedstawiciele częściej niż inni narzekali na rosnące ceny energii (67 proc.), koszty finansowania (34 proc.) i niedostępność produktów (28 proc.). Na niepewność sytuacji gospodarczej najczęściej zwracały uwagę firmy handlowe (71 proc.), ale też branża TSL (69 proc.) i produkcyjna (67 proc.).

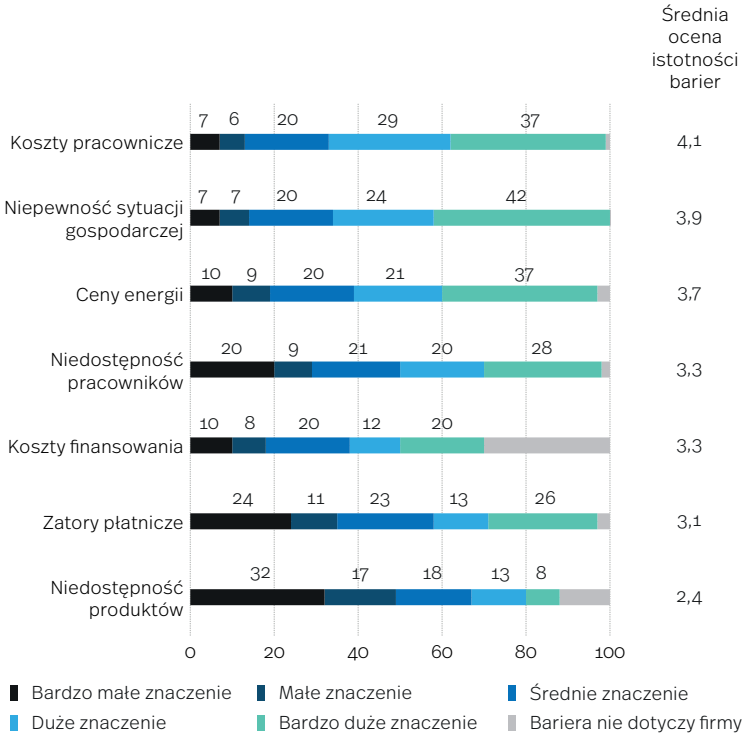

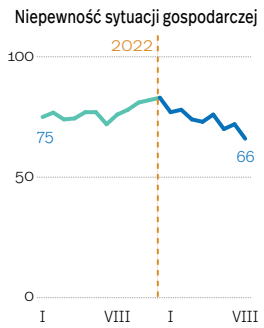

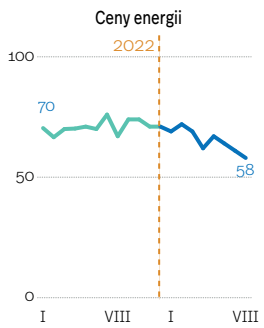

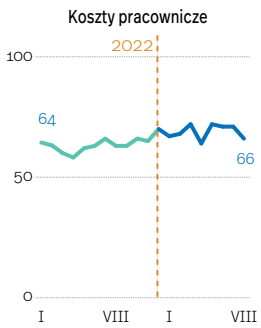

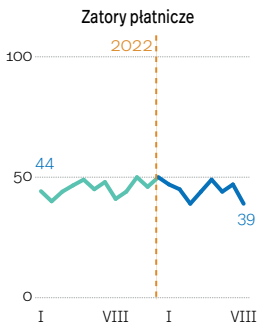

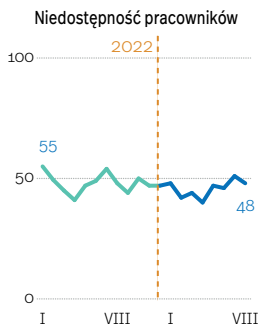

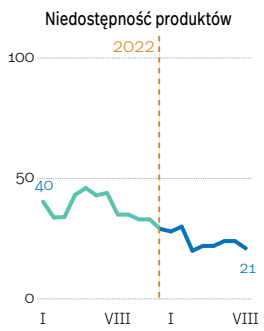

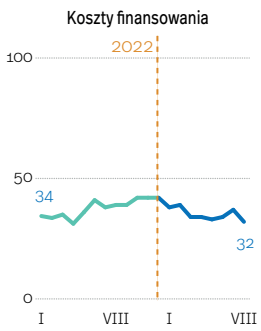

Firmy uznające daną barierę za ważną lub bardzo ważną (w proc.)

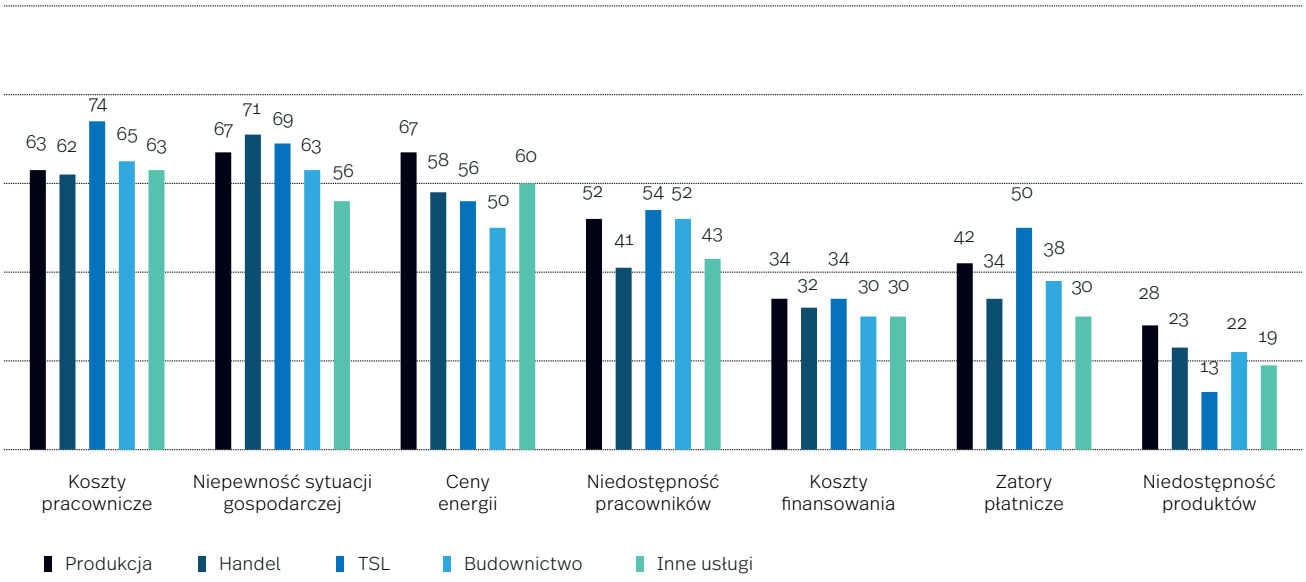

Czy zgadzacie się Państwo z następującymi stwierdzeniami dotyczącymi wyzwań współczesnych przedsiębiorstw?

Aż 69 proc. badanych firm nie zgadza się ze stwierdzeniem, że jedynym celem przedsiębiorstwa powinna być maksymalizacja zysku (w tym 10 proc. to ci, którzy zdecydowanie się nie zgadzają). Blisko 30 proc. jest jednak przeciwnego zdania. Z kolei 65 proc. przedsiębiorców uważa, że firmy powinny uwzględniać przede wszystkim interesy właścicieli lub akcjonariuszy.

78 proc. przedsiębiorców zgadza się z tezą, że dbanie o interesy pracowników przekłada się na korzystniejsze wyniki finansowe. Takiego poglądu nie podziela jednak 18 proc. przedsiębiorców.

Aż 90 proc. respondentów uważa, że firmy powinny coraz bardziej angażować się w ochronę środowiska przez realizowanie odpowiednich zadań, ale niecałe 10 proc. z tym się nie zgadza. Natomiast aż 84 proc. badanych jest zdania, że firmy powinny zaspakajać potrzeby klientów przez promowanie odpowiedzialnej konsumpcji.

Przekonanie, że gwarancją sukcesu firmy jest wspieranie społeczności lokalnej podziela niemal 70 proc. (jedna piąta jednak się z tym nie zgadza). Z kolei z tezą, że dążenie do maksymalizacji zysku nie usprawiedliwia naginania zasad etycznych zgadza się 86 proc. badanych, w tym 32 proc. stanowią ci, którzy zgadzają się zdecydowanie.

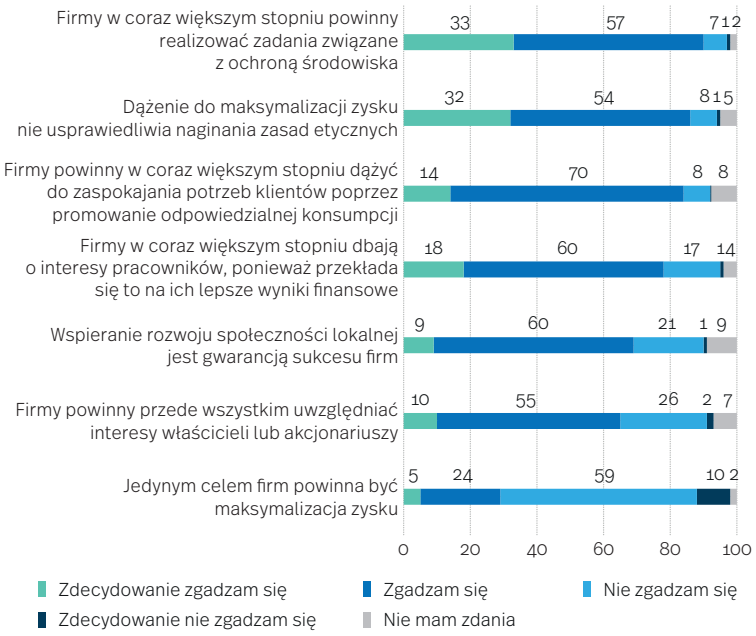

Jak zmienił się w Państwa firmie dostęp do finansowania zewnętrznego w ostatnich trzech miesiącach?

W sierpniu, podobnie jak w lipcu, odsetek przedsiębiorców zgłaszających pogorszenie dostępu do finansowania zewnętrznego w ostatnich trzech miesiącach wyraźnie przeważa (23 proc.) nad wskazującymi ułatwienia dostępu (4 proc.). Odsetek narzekających przedsiębiorców ogółem wzrósł o 1 pkt. proc. m/m.

Nieco wyraźniej wzrost narzekających jest widoczny w firmach średnich. W lipcu narzekało 16 proc. średnich przedsiębiorców, a w sierpniu już 24 proc. Obecnie, podobnie jak miesiąc temu, na pogorszenie dostępu do finansowania zewnętrznego narzekają najczęściej małe firmy (27 proc.). Z kolei w przypadku przedstawicieli dużych firm widać, że spadł odsetek tych, którzy w kwestii finansowania nie odnotowali zmian (miesiąc temu było to 81 proc., w sierpniu odsetek ten wynosi 72 proc.).

W sierpniu, wśród najczęściej narzekających na pogorszenie dostępu do finansowania zewnętrznego, są przedstawiciele firm produkcyjnych (28 proc., wzrost o 13 pkt. proc. m/m) oraz budowlanych (26 proc., spadek o 6 pkt. proc. m/m).

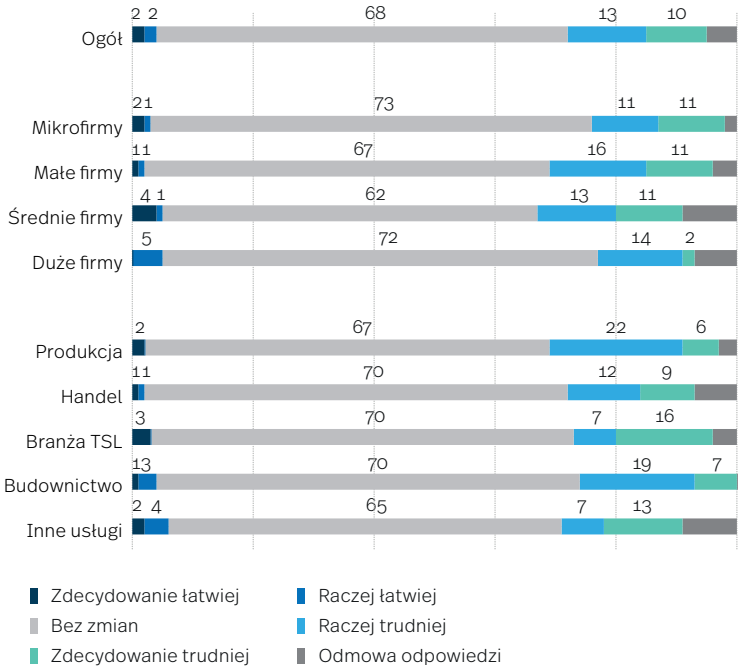

Komentarz BGK

Sierpień przynosi ponowne pogorszenie nastrojów przedsiębiorstw i spadek indeksu MIK do 96 pkt. z 100,3 pkt. w lipcu. Tym samym po miesięcznej przerwie wskaźnik powrócił na recesyjny poziom (poniżej 100 pkt.). Jeśli ten stan będzie się utrzymywał w kolejnych miesiącach, pod znakiem zapytania zostanie postawiony powszechnie oczekiwany scenariusz ożywienia gospodarczego w II połowie bieżącego roku. W strukturze sektorowej zaskakujący jest dość wysoki poziom MIK w branży produkcyjnej. Mogą być one trudne do utrzymania w najbliższych kwartałach zważywszy na notowane w Europie Zachodniej, a zwłaszcza w Niemczech (głównym rynku eksportowym), osłabienie koniunktury w przemyśle. Słabszy popyt na pracę sygnalizuje, że pogorszenie sprzedaży jest oceniane przez przedsiębiorstwa, jako trwałe. Koresponduje z tym przytemperowanie presji płacowej, co z kolei ogranicza ryzyka związane z inflacją. Ponadto można odnotować wyraźną poprawę płynności finansowej przedsiębiorstw. Wydaje się to być podyktowane motywem przezorności na wypadek słabszych wyników finansowych, zwłaszcza że może pogarszać się dostępność kredytu bankowego. Zwiększa się bowiem restrykcyjność polityk kredytowych banków, co wyraża utrzymująca się przewaga firm wskazujących na trudniejszy dostęp do finansowania.

Piotr Dmitrowski
Menedżer Zespołu
Zespół Analiz Makroekonomicznych
i Rynków Finansowych
Departament Badań i Analiz BGK

Comiesięczny monitoring nastrojów polskich przedsiębiorstw – sierpień 2023 r. – wykresy wyników badań ankietowych przedsiębiorstw (w proc. odpowiedzi)

Czy w ostatnim miesiącu zmieniła się łączna wartość sprzedaży w Państwa firmie? Prosimy o podanie szacunkowej zmiany w porównaniu do poprzedniego miesiąca.

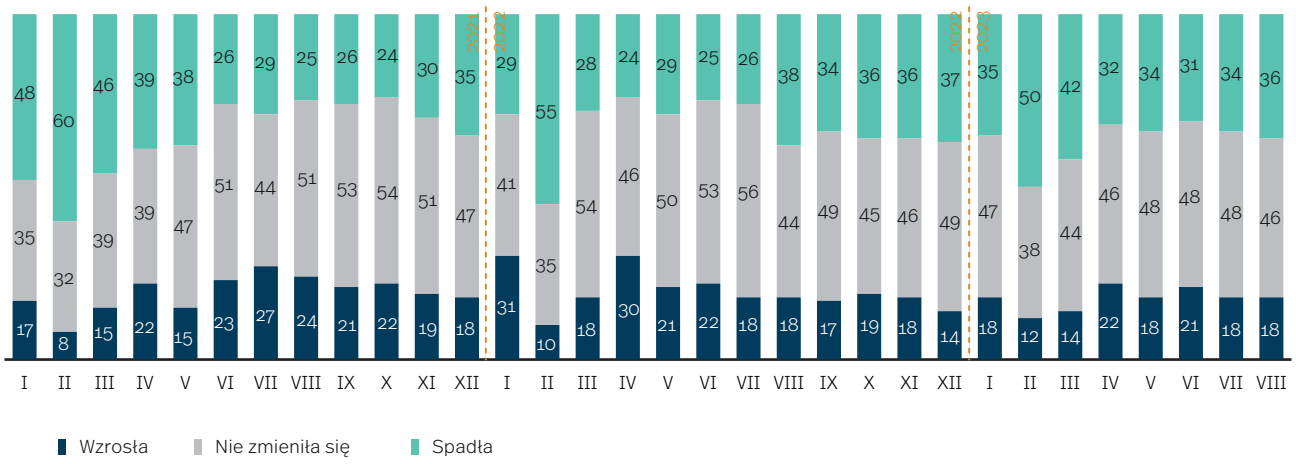

Czy w ostatnim miesiącu zmieniła się liczba nowych zamówień w Państwa firmie? Prosimy o podanie szacunkowej zmiany w porównaniu do poprzedniego miesiąca.

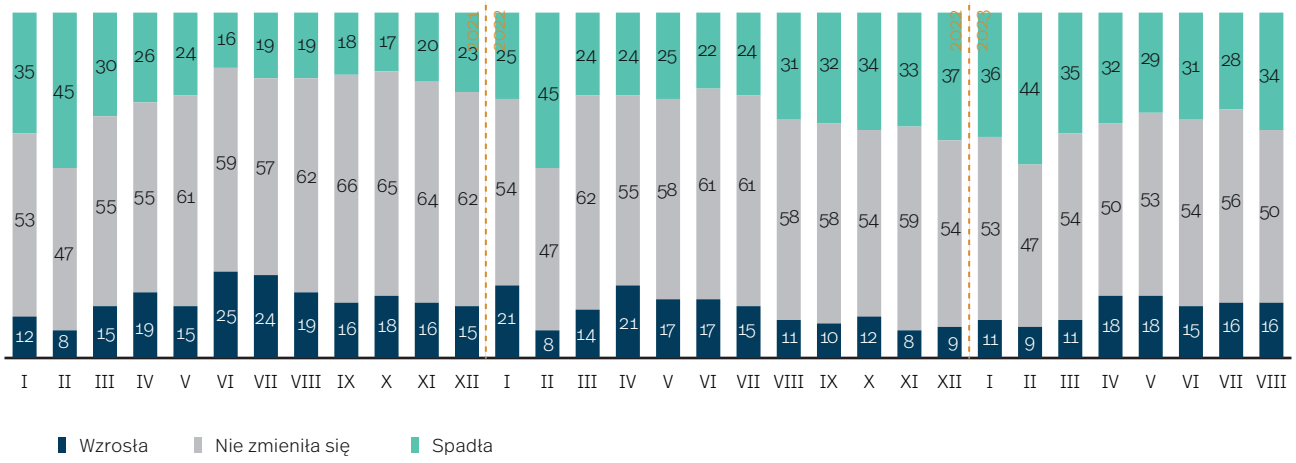

Jakie zmiany poziomu zatrudnienia firma planuje w najbliższych trzech miesiącach?

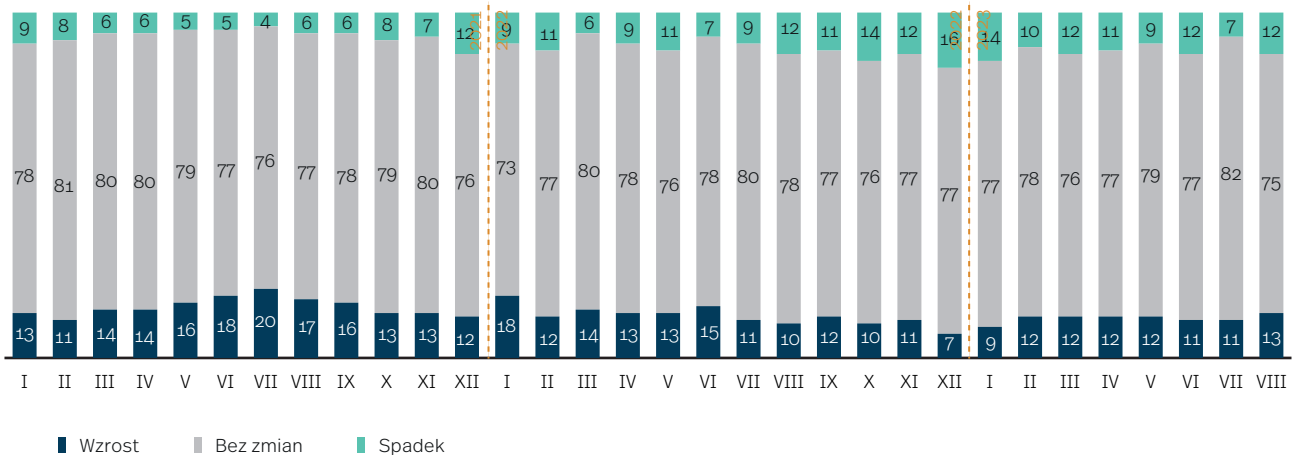

Jakie zmiany poziomu wynagrodzeń firma planuje w najbliższych trzech miesiącach?

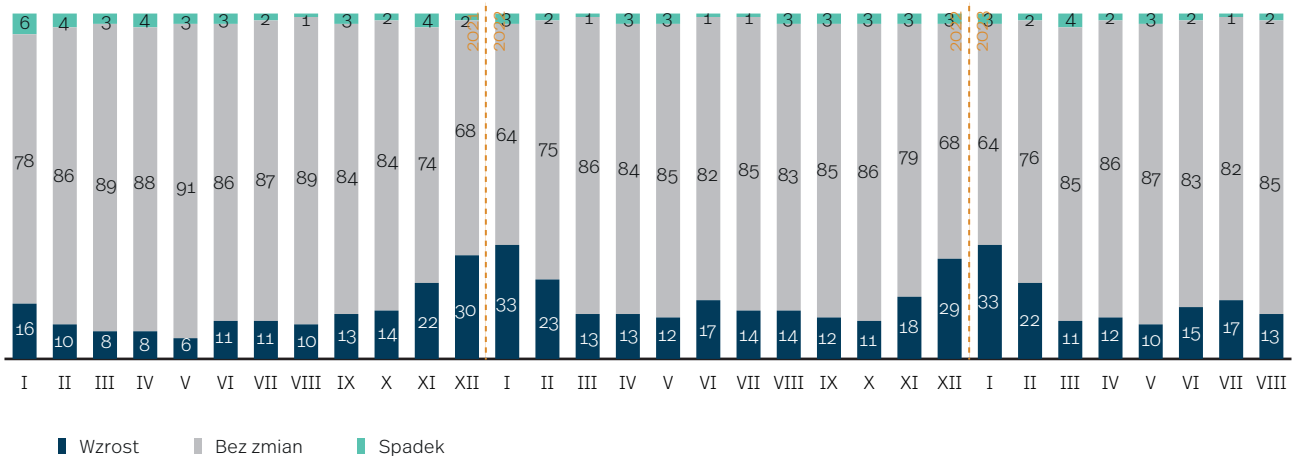

Przy posiadanym portfelu zamówień i przewidywanych na najbliższy miesiąc zmianach popytu, aktualne moce produkcyjne (np. pracownicy, budynki, maszyny i urządzenia techniczne, środki transportu itp.) Państwa przedsiębiorstwa są:

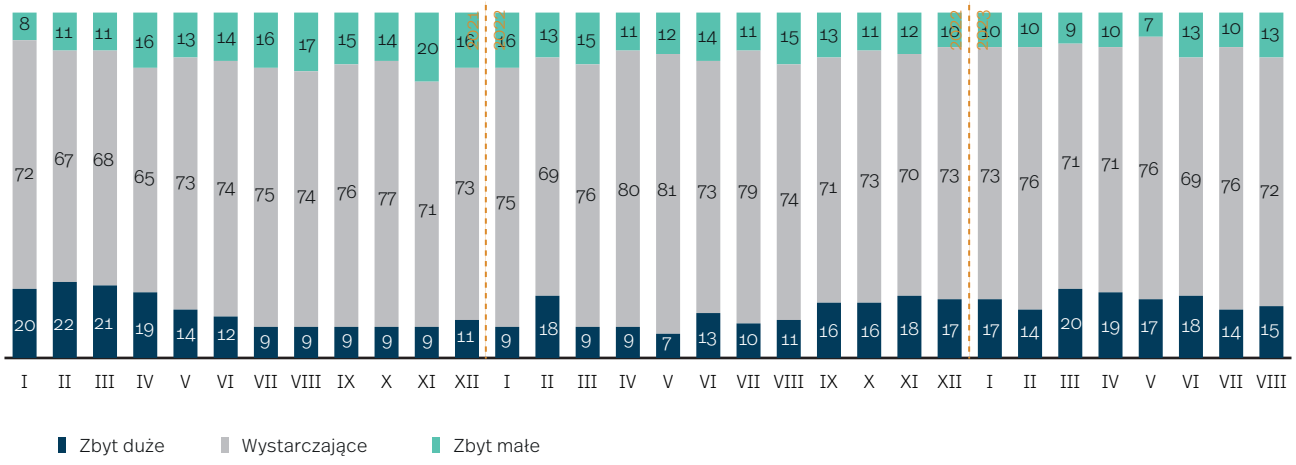

Czy Państwa przedsiębiorstwo poniosło wydatki na inwestycje w aktywa materialne (np. zakup maszyn, urządzeń, środków transportu, budowa i modernizacja budynków oraz budowli itp.) lub niematerialne (np. wydatki na badania i rozwój – B+R, prawa własności intelektualnej, analizy rynkowe, inwestycje w kapitał ludzki) w ostatnich trzech miesiącach i jaki był poziom tych wydatków względem poprzednich trzech miesięcy?

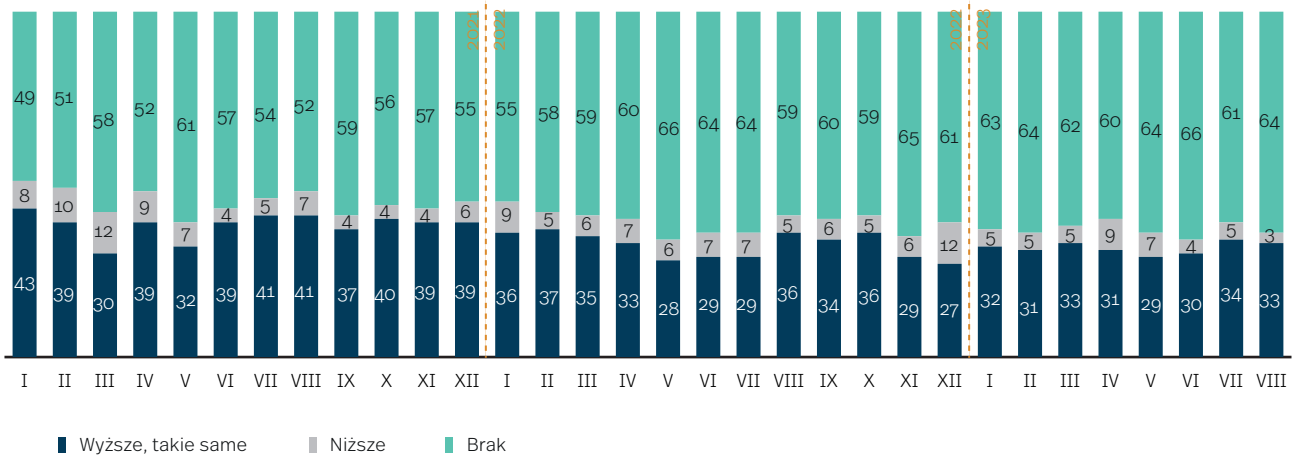

Jak oceniają Państwo obecną płynność finansową przedsiębiorstwa? Czy jest ona wystarczająca na funkcjonowanie firmy przez:

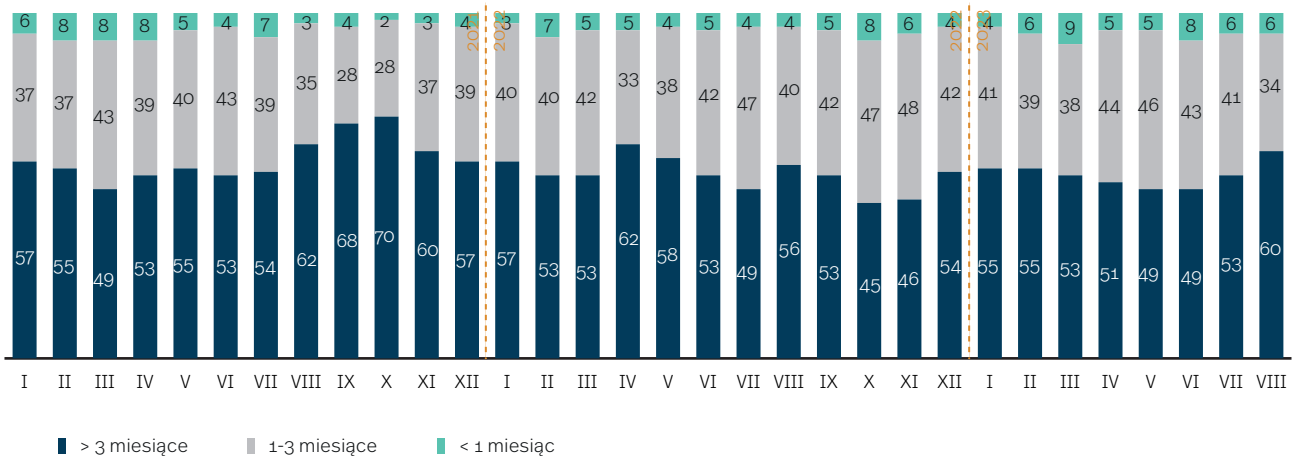

Jak dla Pana/i firmy zmienił się w ostatnich trzech miesiącach dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania (np. kredyty, obligacje, leasing, factoring). Czy jest ...

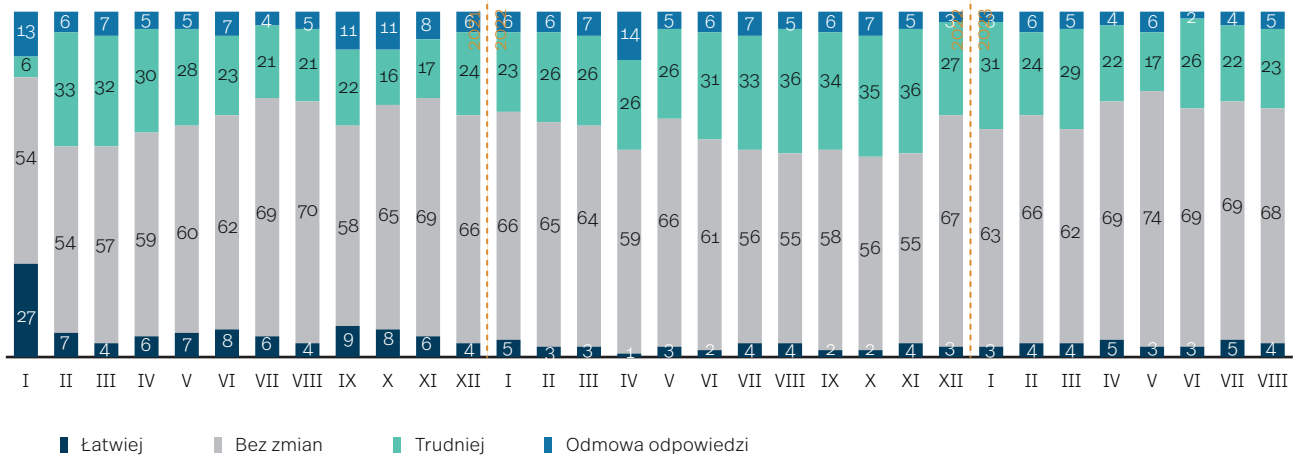

Nota metodologiczna

Miesięczny Indeks Koniunktury (MIK) jest narzędziem do badania nastrojów gospodarczych przedsiębiorstw w Polsce, opracowanym przez Polski Instytut Ekonomiczny oraz Bank Gospodarstwa Krajowego.

MIK powstaje co miesiąc na podstawie pomiarów dokonanych w siedmiu kluczowych obszarach działalności przedsiębiorstw: wartość sprzedaży, nowe zamówienia, zatrudnienie, wynagrodzenia, moce produkcyjne, wydatki inwestycyjne, sytuacja finansowa.

Poziomy liczbowe MIK obliczamy na podstawie wyników badań ankietowych przeprowadzanych na reprezentatywnej próbie 500 przedsiębiorstw, w czterech kategoriach wielkościowych i pięciu branżowych.

Poziomy MIK przyjmują wartości z przedziału <0;200>, a punkt odniesienia wskaźnika stanowi odczyt 100, który jest poziomem neutralnym.

Autorzy opracowania

Katarzyna Dębkowska, Urszula Kłosiewicz-Górecka, Jędrzej Lubasiński, Maciej Miniszewski, Anna Szymańska, Paweł Śliwowski, Aleksandra Wejt-Knyżewska, Katarzyna Zybertowicz

Polski Instytut Ekonomiczny

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny *think tank* ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Jego obszary badawcze to przede wszystkim makroekonomia, energetyka i klimat, handel zagraniczny, foresight gospodarczy, gospodarka cyfrowa i ekonomia behawioralna. Instytut przygotowuje raporty, analizy i rekomendacje dotyczące kluczowych obszarów gospodarki oraz życia społecznego w Polsce, z uwzględnieniem sytuacji międzynarodowej.

Bank Gospodarstwa Krajowego

Bank Gospodarstwa Krajowego to polski bank rozwoju – jedyna taka instytucja w Polsce. Bank aktywnie wspiera zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy kraju. Realizując strategiczne projekty rozwojowe finansuje m.in. największe inwestycje infrastrukturalne, zwiększa dostęp Polaków do mieszkań oraz pobudza przedsiębiorczość polskich firm w kraju i za granicą. Jest inwestorem w funduszach, których aktywami zarządza Polski Fundusz Rozwoju. Pracownicy banku mają wysokie kompetencje w realizacji projektów służących rozwojowi kraju.

Dbając o zrównoważony rozwój kraju, Bank jest obecny w każdym regionie Polski. W 2018 r. rozpoczął ekspansję, otwierając przedstawicielstwa zagraniczne, które dziś działają już w Brukseli, Frankfurcie i Londynie. BGK ma unikalne doświadczenie w finansowaniu, inwestowaniu, udzielaniu poręczeń i gwarancji oraz dystrybucji funduszy unijnych. Odgrywa znaczącą rolę w realizacji Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, która jest kluczowym dokumentem w polityce gospodarczej Polski.

Podstawą działalności BGK jest odpowiedzialny, etyczny i zrównoważony biznes, dlatego Bank podejmuje wiele inicjatyw promujących przedsiębiorczość, innowacje, ekologię oraz uczciwe traktowanie pracowników, partnerów i klientów.

CC BY SA

Polski Instytut Ekonomiczny

BGK BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO